

วันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2542 ปีที่ 22 ฉบับที่ 7923

หน้า 6

GMO

กับกลยุทธ์การแข่งขัน

ในเวทีโลกของไทย

เจริญจิตร โพธิ์ทอง

ไ ม่ว่ากระแส "การตื่นตัว" ต่อสินค้า GMO จะเป็นกลุ่ตฤทธิศักดิ์กันทางการค้าในเวทีโลกของมหาอำนาจ 2 ฝ่ายที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพแตกต่างกัน หรือจะเป็นกระแสการดูแลคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศที่เจริญแล้ว ที่มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนก็ตาม

ประเทศเล็กๆ อย่างไทยซึ่งยังพึ่งตัวเองไม่ได้ ทั้งในด้านเทคโนโลยีการผลิต ซ้ำยังอยู่ในวงจรการค้าโลก เพื่อท่ามาหากินเลี้ยงปากท้อง ก็คงต้อง "ตื่นตาม" ไปด้วย

มีฉะนั้นก็คงจะเป็น "เหยื่อ" ของการตื่นตัวของโลกในเรื่องดังกล่าว

ความก้าวหน้าในเทคโนโลยีชีวภาพอันเป็นที่มาของผลิตภัณฑ์ดัดแปลงพันธุกรรม(Genetically Modified Organism) หรือที่เรียกว่า GMO นั้น นับว่ามีความล้ำหน้าและซับซ้อนขึ้นกว่าเดิมมาก ยิ่งขึ้นการพัฒนาสายพันธุ์ข้ามระหว่างสิ่งมีชีวิตที่ต่างชนิดกัน

ความล้ำหน้าดังกล่าวย้อนกลับมาเป็นคำถามว่าเราใช้เวลาเพียงพอรหรือยังที่จะพิสูจน์และสร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยต่อมนุษย์ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศมิถุนันที่จะได้ค่าตอบแทนคุ้มกันกับนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์

จึงไม่น่าแปลกใจที่เทคโนโลยีกลับเป็นเครื่องมือของการต่อสู้กันในเวทีการค้าดังที่เห็นอยู่

บ่อยครั้งที่เรา มักจะได้ยินกันว่า "ทุกปัญหาคือโอกาส" แต่บทบาทที่ภาครัฐได้แสดงออกคือปัญหา GMO ที่คนได้กล่าวถึงเผชิญ ยังไม่ได้สะท้อนการสร้างโอกาสความอยู่รอดแก่ประชากรไทย

สำหรับประเทศไทย แน่นนอนว่าปัญหาในเรื่องนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับกลุ่มประโยชน์หลายฝ่าย พิจารณาอย่างผิวเผิน การปล่อยให้ไปไปตามกลไกตลาดจึงน่าจะเป็นจุดยืนสำคัญของรัฐในการเสริมสร้างโอกาสการแข่งขันของประเทศ ในเมื่อตลาดยังเปิดสำหรับสินค้าทั้งประเภท GMO และปลอด GMO

แต่เพียงแค่นี้คงไม่พอสำหรับบทบาทภาครัฐในฐานะผู้กำกับดูแลคุ้มครองยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และในฐานะผู้ผลักดันขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตและการแข่งขันอันเป็นที่มาของรายได้ของประชาชน

เป็นไปได้หรือไม่ที่เราจะใช้ออกาณนี้แสวงหายุทธศาสตร์ที่จะทำให้ภาคเกษตรซึ่งได้รับผลกระทบจากประเด็นปัญหา GMO ให้อุ่นใจ และยังมีประโยชน์ให้กับเกษตรกรรายย่อย

ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศเกษตรกรรม ด้วยประชากรส่วนใหญ่ยังชีพอยู่ในภาคเกษตร ถึงแม้ผลผลิตรวมของประเทศจะไม่ได้มาจากการเกษตร แต่ก็ยังคงผลิตส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก

นอกจากนี้เรายังพยายามเพิ่มบทบาทของการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่ม และรายได้เงินตราต่างประเทศ เมื่อมีปัญหาด้านสินค้า GMO ในภาคเกษตร ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้ง

ผลกระทบต่อผู้บริโภคในด้านความปลอดภัย และผลกระทบต่อการแข่งขันของผู้ส่งออกในเวทีการค้าโลก

ทั้งหลายทั้งปวงเป็นที่รวมกันของประเด็นนโยบายที่เราจะส่งเสริมการผลิตและดูแลผู้บริโภคอย่างไร

หากจะเริ่มต้นกันที่ประเด็นการดูแลผู้บริโภค การตื่นตัวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคย่อมจะมีต้นทุน ขึ้นอยู่กับว่ารัฐจะประเมินและให้น้ำหนักคุณค่าการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างไร คงจะเร็วเกินไปที่จะเรียกร้องให้มีการคิดออกสินค้า GMO ในประเทศเพื่อทางเลือกของผู้บริโภค

ในภาวะที่เศรษฐกิจซบเซา เมื่อกำหนดต้นทุนการผลิตที่จะเพิ่มขึ้น นักธุรกิจจะอยู่ที่การรักษามูลประกอบและการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นลำดับแรก ประเด็นนี้จึงเป็นสิ่งที่ไม่น่าคาดหวัง แต่ทางเลือกในการดูแลผู้บริโภคที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่า และอยู่ในอำนาจรัฐอยู่แล้ว รัฐก็ควรสร้างความยับยั้ง แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของระบบราชการที่ขาดความคล่องตัว ความไม่ทันปัญหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งยังขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบต่างๆ

จากการที่รัฐออกมาประกาศว่าเราได้ใช้ พ.ร.บ.กักกันพืช พ.ศ.2537 ห้ามนำเข้าสินค้า GMO ยกเว้นเพื่อการวิจัย โดยไม่มีการระบุในประเด็นห้ามการเพาะปลูกและจำหน่าย ในขณะที่ภาคเอกชนก็ออกมายอมรับว่ามีการนำเข้าพืช GMO มาใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปอาหาร นับประสาอะไรกับการที่ต่อมอดกเถียงกันว่ามีความปลอดภัยของพืชปลูกของเกษตรกรหรือไม่

เท่านี้ก็คงไม่ใช่เรื่องง่ายที่ภาครัฐจะปรับตัวเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค หากไม่มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนหันมาพิจารณาปัญหา GMO ด้วยผลิตในฐนะที่เรากำลังแข่งขัน

ในเวทีโลก ภาครัฐได้ประกาศจะไม่เข้าไปแทรกแซงสินค้า GMO เพื่อการส่งออกเป็นพิเศษ ด้วยเกรงว่าจะกระทบกระเทือนต่อต้นทุนของผู้ส่งออก และประเมินกระแสตลาดว่ายังมีทางเลือก

แต่ดูเหมือนว่าจะเป็นการแก้ปัญหากระดาษโดยไม่ต้องทำอะไรเลย ไม่ได้คำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งออกกับผู้ผลิต ซึ่งหมายถึงภาคเกษตรและเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ แท้จริงคือการขาดวิสัยทัศน์ในการวางแผนและมองภาพรวมปัญหาของประเทศ รัฐยังไม่ได้ทำกรบ้านในการประเมินสภาพและแนวโน้มตลาดของประเทศ

หากปัญหา GMO ยังยืดเยื้อ เราจะวางน้ำหนักการดูแล
ปัญหาอย่างไร นั่นน่าจะหมายถึงปัญหาความอยู่รอดของ
เกษตรกรและเกษตรกร มิใช่ผู้ส่งออกเท่านั้น

หากเราจะมองหายุทธศาสตร์ โดยพิจารณาความได้เปรียบ
ของประเทศไทยคงต้องกลับมาถกพิจารณาปัจจัยแวดล้อม ในขณะที่ภาคเกษตรของเราส่วนใหญ่ประกอบด้วยการขายออก
ซากจน

ถึงแม้ปัญหาประสิทธิภาพการผลิตจะเป็นปัญหาใหม่ แต่ใน
ภาพรวมแล้วการผลิตสินค้าเกษตรเกินความต้องการในประเทศ
จนต้องพึ่งพาสถานที่ส่งออกเป็นหลัก ปัญหาราคาสินค้าเกษตรและ
การตลาดจึงเป็นเรื่องที่เป็นเงื่อนไขโดยคงต้องอาศัยของเกษตรกร

ด้วยระดับเทคโนโลยีและระบบตลาดในปัจจุบัน ดูเหมือนว่า
เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองด้านราคา ซึ่งยังมีต้นทุนปัจจัยการผลิต
คั่งค้างแถมลืดยังปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชที่สูงขึ้นทุกขณะ และ
ต้นทุนค่าขนส่งที่แพงกว่านำเข้าจากต่างประเทศแทบทั้งสิ้น

แม้กระทั่งความปลอดภัยแปรปรวนที่เกษตรกรเพิ่ม เพิ่มมูลค่า
การส่งออก ก็ไม่รู้ว่าประเทศไทยได้ประโยชน์สุทธิสักเท่าใด เพราะนับ
วันสินค้าเกษตรมีคู่แข่งสูงพินกับการใช้เงินตราต่างประเทศเป็น
ส่วนประกอบในการผลิตมากขึ้น จึงไม่น่าแปลกใจหากปัญหา
GMO จะทำให้เราอยู่ในวงจรธุรกิจข้ามชาติมากขึ้น

เป้าหมายในการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับเกษตรกร
คงไม่มีวันเป็นจริง

ด้วยเหตุดังกล่าว บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการผลิต
เพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายสุดท้าย
อยู่ที่การเพิ่มรายได้เกษตรกรไทยนั้น คงต้องคำนึงถึงการให้เทคโนโลยี

ในโลยีที่เหมาะสม คำนึงถึงต้นทุน และการของต้นทุนนั้นว่า
ตกอยู่กับใคร

ในขณะที่โลกหันปัญหา GMO ก็ได้เห็นทางเลือกที่จะหัน
ไปหาอาหารและการบริโภคอาหารที่ผลิตด้วยกระบวนการทาง
ธรรมชาติมากขึ้น และได้เกิดความเคลื่อนไหวในการวิจัยทดลอง
ตลอดจนการส่งออกจากผู้บริโภคแล้วในหลายพื้นที่ทั่วโลก

ถึงเวลาหรือยังที่ประเทศไทยจะได้กลับมาซึ่งน้ำหนักความได้
เปรียบเสียเปรียบระหว่างการก้าวก้าวเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าแต่มีปัญ
หา กับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกลมกลืนสอดคล้องกับธรรม
ชาติ ซึ่งเราน่าจะมีความพร้อมที่จะปรับตัวได้มากกว่าและเป็น
ความพร้อมที่จะยังใช้ประโยชน์กับเกษตรกรรายย่อยที่เป็นชน
ส่วนใหญ่ของประเทศอย่างแท้จริง เพราะเรามีโอกาสสายสินค้า
ด้วยราคาที่สูงขึ้น ทั้งยังใช้ปัจจัยการผลิตในประเทศและพึ่งคน
เองได้

กระทรวงเกษตรฯ ได้นำเสนอรัฐบาลให้มีการวางแผนแบ่ง
แยกพื้นที่การเกษตรระหว่างเขตปลอด GMO เขตสินค้า GMO
และเขตเกษตรธรรมชาติ นับว่าเป็นก้าวเชิงที่ได้เห็นความ
เคลื่อนไหวของภาคราชการ แต่ยังไม่แน่ว่าพอเพียงที่จะแสดงให้เห็น
เห็นวิสัยทัศน์ในการดูแลประโยชน์ของประชาชนของภาครัฐ
การแบ่งพื้นที่การผลิตเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการทำงาน

ที่สำคัญรัฐต้องเข้าใจว่าบทบาทหน้าที่ของต้นอยู่ตรงไหน จะ
จัดลำดับความสำคัญ ทุนเทพพยากรณ์ที่อยู่ถัดไปทางใด
แน่นอนว่าหลักการคือการปล่อยให้เป็นหน้าที่ของกลไกตลาด
รัฐต้องเข้าไปแทรกแซงให้น้อยที่สุด ฉะนั้น จึงต้องเลือกว่าจะทำ
อะไร

เป้าหมายการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยกับการพัฒนา
เกษตรธรรมชาติเชิงพาณิชย์ จึงนับเป็นงานที่ทำหาวิสัยทัศน์
ของรัฐบาลอย่างยิ่ง

เราอยากเห็นท่าทีชัดเจนของภาครัฐ ที่พร้อมจะนำเสนอสถ
งานจีนนี่ที่เป็นรูปธรรมสู่สายตาประชาชน การดำเนินการให้มี
ผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องมีนโยบายและการกำหนดกรอบการ
จัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน

เอากันง่าย ๆ หากรัฐจะลดทอนงบประมาณการซื้อหาสารเคมี
กำจัดศัตรูพืชและหลายพันล้านบาท แล้วหันมาทุ่มเทให้การ
สนับสนุนการวิจัยและส่งเสริมการเกษตรธรรมชาติเชิงพาณิชย์
อย่างจริงจัง ก็จะทำให้การพึ่งงบประมาณแผ่นดินมีประสิทธิภาพ
เพิ่มขึ้นมหาศาล และเห็นทิศทางของการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมาย
ชัดเจนยิ่งขึ้น

นี่แหละคือวิสัยทัศน์ที่จับต้องได้ แต่คงจะไม่ใช้เรื่อง
ธรรมดาในกระแสจรรยาบรรณนิยมปัจจุบัน ที่ผลประโยชน์
เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดระหว่างนักธุรกิจ ข้าราชการ
และนักการเมือง